

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Obdo/46/2025
Identifikačné číslo spisu:	6123376735
Dátum vydania rozhodnutia:	26.03.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Miroslava Janečková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:6123376735.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Miroslavy Janečkovej a členiek senátu JUDr. Jany Hullovej a JUDr. Eriky Čanádyovej, v spore žalobu Ing. Adriána Trangošová - ADRIA, s miestom podnikania Podhora 48, 034 01 Ružomberok, IČO: 17 873 878, zastúpenému JUDr. Vierou Salonnáš Novákovou, advokátkou so sídlom Skuteckého 33, 974 01 Banská Bystrica, proti žalovanému Slovak Restaurants, s. r. o., so sídlom Gajova 11, 811 09 Bratislava, IČO: 36 862 541, zastúpenému advokátskou kanceláriou LEGAL & CORP s. r. o., so sídlom Gajova 11, 811 09 Bratislava, IČO: 47 237 325, o zaplatenie 14 723,12 eura s príslušenstvom, o dovolaní žalovaného proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 8Cob/8/2025-328 z 26. júna 2025, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 8Cob/8/2025-328 z 26. júna 2025, ako aj rozsudok Mestského súdu Bratislava III č. k. 71Cb/68/2023-279 z 10. marca 2025 z r u š u j e a v e c v r a c i a Mestskému súdu Bratislava III na ďalšie konanie.

Zrušuje uznesenie Mestského súdu Bratislava III č. k. 71Cb/68/2023-350 z 10. septembra 2025.

Odôvodnenie

1. Mestský súd Bratislava III (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) výrokom I rozsudku č. k. 71Cb/68/2023-279 z 10. marca 2025 (ďalej aj „rozsudok súdu prvej inštancie“ alebo „rozsudok pre zmeškanie“) žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 14 723,12 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 0,05 % denne zo sumy 7 361,56 eura od 11. augusta 2019 do zaplatenia, s úrokom z omeškania vo výške 0,05 % denne zo sumy 7 361,56 eura od 11. septembra 2019 do zaplatenia a náklady spojené s uplatnením pohľadávky vo výške 80 eur, všetko do 15 dní od právoplatnosti rozsudku a výrokom II. priznal žalobcovi náhradu trov konania v plnom rozsahu.

2. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že žalobca sa žalobou domáhal, aby súd žalovanému uložil povinnosť zaplatiť mu sumu 14 723,12 eura s príslušenstvom titulom nezaplateného nájomného za mesiace august a september 2019 podľa nájomnej zmluvy zo 7. januára 2015. Prvoinštančný súd v rozsudku pre zmeškanie uviedol, že žalovaný sa nedostavil na pojednávanie vo veci

dňa 10. marca 2025 napriek tomu, že bol naň riadne a včas predvolaný a termín pojednávania vzal na vedomie na predbežnom prejednaní sporu dňa 9. októbra 2024. Žalovaný bol pritom v predvolaní na termín pojednávania a zároveň v predvolaní na predbežné prejednanie sporu poučený o následku nedostavenia sa, vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie. Žalovaný svoju neúčasť na nariadenom pojednávaní nijako neospravedlnil. Na pojednávanie sa dostavil právny zástupca žalobcu, ktorý navrhol, aby súd vo veci rozhodol rozsudkom pre zmeškanie. Nakoľko mal prvoinštančný súd za to, že sú splnené podmienky v zmysle § 274 a § 275 zákona č. 160/2016 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), rozhodol vo veci na návrh žalobcu rozsudkom pre zmeškanie žalovaného. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP tak, že žalobcovi, ktorý mal v konaní plný úspech, priznal náhradu trov konania voči žalovanému v plnom rozsahu.

3. O odvolaní žalovaného proti rozsudku súdu prvej inštancie rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) uznesením č. k. 8Cob/8/202-328 z 26. júna 2025 (ďalej aj „uznesenie odvolacieho súdu“) tak, že odvolanie žalovaného z 26. marca 2025 odmietol a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

4. Z odôvodnenia uznesenia odvolacieho súdu vyplýva, že z obsahu súdneho spisu a napadnutého rozsudku pre zmeškanie odvolací súd zistil, že predmetom konania bolo zaplatenie peňažnej sumy 14 723,12 eura s príslušenstvom, pričom sa jedná o žalobu na plnenie podľa § 137 písm. a) CSP. Žalovaný sa nedostavil na pojednávanie určené na deň 10. marec 2025 i keď bol riadne a včas na predmetné pojednávanie (prvé v poradí) predvolaný, pričom termín pojednávania zobrať na vedomie na predbežnom prejednaní sporu dňa 9. októbra 2024. V predvolaní na predbežné prejednanie sporu, ako aj na predbežnom prejednaní sporu, bol žalovaný poučený o následku nedostavenia sa na pojednávanie, vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie. Žalovaný nijak neospravedlnil svoju neprítomnosť na pojednávaní dňa 10. marca 2025 a právny zástupca žalobcu prítomný na tomto pojednávaní navrhol vydať rozsudok pre zmeškanie žalovaného, ktorému návrhu súd prvej inštancie vyhovel a na tomto pojednávaní dňa 10. marca 2025 vyhlásil rozsudok pre zmeškanie žalovaného, za procesnej situácie, kedy žalovaný neospravedlnil svoju neúčasť na pojednávaní a ani nežiadal odročiť pojednávanie. Odvolací súd uviedol, že žalovaný odvolaním napadol rozsudok pre zmeškanie s odôvodnením, že neboli splnené podmienky pre jeho vydanie, čím došlo k porušeniu práva žalovaného na spravodlivý proces. V odvolaní namietal nesprávny postup súdu prvej inštancie, ktorý automaticky vydal rozsudok pre zmeškanie neprihliadnuc na okolnosti daného prípadu (procesná aktivita žalovaného, nejednoznačný nárok uplatnený žalobcom).

5. K odvolacej argumentácii žalovaného odvolací súd uviedol, že ustanovenie § 274 CSP definuje podmienky, za ktorých súd prvej inštancie rozhodne rozsudkom pre zmeškanie na pojednávaní vo veci, pričom ide o formálne zákonné podmienky pre vydanie tzv. kontumačného rozsudku. Zo znenia ustanovenia § 274 CSP vyplýva, že súd prvej inštancie je povinný vydať rozsudok pre zmeškanie bez potreby zváženia individuálnych okolností daného prípadu a procesnej situácie v konaní. Odvolací súd má vedomosť, že automatické vydanie rozsudku pre zmeškanie po prísne formalistickom posúdení podmienok podľa § 274 CSP je už konfrontované s aktuálnou ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít, v zmysle ktorej vydanie rozsudku pre zmeškanie len čisto na základe splnenia formálnych podmienok pre vydanie takéhoto rozhodnutia bez rešpektovania individuálnych okolností prípadu za určitých okolností nemusí obstať. Avšak zákonné znenie ustanovenia § 274 CSP, ktoré je formulované jednoznačne, ukladá súdu v prípade kumulatívneho splnenia zákonných podmienok povinnosť vydať kontumačný rozsudok. V tejto súvislosti odvolací súd poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Cdo/13/2024 z 20. mája 2025, v zmysle ktorého nerešpektovanie zákonného znenia jednoznačne formulovanej procesnej normy môže narážať na ústavný princíp legality výkonu štátnej moci v zmysle čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, preto nevydanie kontumačného rozsudku napriek splneniu zákonných podmienok treba považovať za výnimočný procesný postup, ktorý má vždy zohľadňovať mimoriadne okolnosti konkrétneho prípadu. Napokon aj z rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplývajú určité kritériá, existencia ktorých podmieňuje dovolaiteľkou uvádzaného rozširujúceho výkladu príslušných ustanovení CSP, ktoré súvisia najmä s

doterajším správaním strany, v neprospech ktorej má byť rozsudok pre zmeškanie vydaný, stavom dokazovania, resp. s procesným štádiom konkrétneho sporu. Odvolací súd mal za to, že bez preukázania výnimočných okolností konkrétneho prípadu súd nemôže nevydať rozsudok pre zmeškanie v prípade splnenia zákonných predpokladov pre takéto rozhodnutie.

6. Odvolací súd poukázal na skutočnosť, že z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) vyplýva, že ak je zrejmé, že žalovaný je v konaní aktívny, by súd nemal pristúpiť k vydaniu rozsudku pre zmeškanie vôbec, ak nie je zjavné, že neúčast' na pojednávaní je úmyselná a má za cieľ konanie účelovo predlžovať (napr. sp. zn. III. ÚS 89/2021). To znamená, že strany nemôžu neodôvodnene a bez ospravedlnenia ignorovať pojednávania a ak majú dôvod na zmeškanie pojednávania, sú povinné ho súdu oznámiť a včas sa z pojednávania ospravedlniť. Z obsahu súdneho spisu odvolací súd zistil, že v posudzovanom prípade žalovaný vôbec neospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní, a preto je dôvodné konštatovať, že pokiaľ žalovaný sám neuvádza ospravedlniteľný dôvod neúčasti na pojednávaní, úmyselne zmeškal pojednávanie, čo svedčí o jeho nezáujme na spore. Odvolací súd poukázal i na to, že išlo o prvé pojednávanie po predbežnom prejednaní sporu. Vzhľadom na tieto okolnosti prípadu považoval odvolací súd procesnú sankciu pasivity žalovaného pre zmeškanie pojednávania žalovaným v podobe kontumačného rozsudku na prvom pojednávaní za primeranú. Nakoľko odvolací súd dospel k záveru, že podmienky pre rozhodnutie súdu prvej inštancie rozsudkom pre zmeškanie podľa § 274 CSP na pojednávaní dňa 10. marca 2025 boli splnené, pričom žalovaný v zmysle § 356 písm. b) CSP kvalifikovane nespochybnil splnenie podmienok pre vydanie napadnutého kontumačného rozsudku, odvolanie žalovaného ako neprípustné podľa § 386 písm. c) CSP odmietol. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP a úspešnému žalobcovi priznal voči neúspešnému žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

7. Proti právoplatnému uzneseniu odvolacieho súdu podal v zákonom stanovenej lehote žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie v celom rozsahu, vyvodzujúc jeho prípustnosť z ustanovenia § 420 písm. f) CSP a zároveň z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Žalovaný v dovolaní navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na nové rozhodnutie. Súčasne žiadal, aby mu bola priznaná náhrada trov dovolacieho konania v plnej výške.

8. V nadväznosti na dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľ súdom oboch inštancií vytýka, že v posudzovanom prípade neboli splnené všetky formálne a materiálne predpoklady vydania rozsudku pre zmeškanie a práve v posúdení existencie zákonných, materiálnych a formálnych predpokladov vydania rozsudku pre zmeškanie sa prvoinštančný aj odvolací súd odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu aj ústavného súdu. Poukázal na to, že ústavný súd vo svojej rozhodovacej praxi konštantne judikuje, že doslovný a gramatický výklad ustanovení právnych predpisov nie je v postupe všeobecných súdov vítaný a v súlade s právom na spravodlivé súdne konanie (napr. sp. zn. I. ÚS 155/2017 z 31. augusta 2017). Žalovaný argumentuje, že všeobecné súdy nemôžu iba formálne preberať doslovné znenie zákonných ustanovení, keďže nimi nie sú viazané. Dovolateľ vymedzil právne otázky, ktorých interpretáciou sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nasledovne:

a) sú všeobecné súdy automaticky povinné vydať rozsudok pre zmeškanie v prípade, ak sú splnené všetky zákonné predpoklady, alebo sú všeobecné súdy povinné pred vydaním rozsudku pre zmeškanie posúdiť aj splnenie ďalších formálnych a materiálnych predpokladov vydania rozsudku pre zmeškanie,

b) v prípade, ak síce sú naplnené zákonné predpoklady vydania rozsudku pre zmeškanie, avšak nie sú naplnené formálne a materiálne predpoklady vydania rozsudku pre zmeškanie, sú všeobecné súdy povinné rozsudok pre zmeškanie vydať alebo nie,

c) či je súd pred vydaním rozsudku pre zmeškanie povinný posúdiť aj vecnú opodstatnenosť merita civilného sporového konania a v prípade, že dospeje k spornosti vecnej opodstatnenosti, tak rozsudok

pre zmeškanie nevydá.

9. Dovolateľ poukázal na to, že v danom prípade došlo k vydaniu rozsudku pre zmeškanie v jeho neprospech z dôvodu, že zmeškal nariadené pojednávanie a svoju neúčast' neospravedlnil dôležitými dôvodmi. Konajúce súdy pritom vôbec nebrali do úvahy predchádzajúcu procesnú aktivitu dovolateľa ako žalovaného, rovnako neposudzovali dôvodnosť uplatneného nároku a navyše dovolateľa v nedostatočnej forme poučili o možnosti vydania kontumačného rozsudku. Podľa dovolateľa sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít, citovanej v dovolaní, keď uviedol, že automatické vydanie rozsudku pre zmeškanie nemusí v teste ústavnosti obstať, avšak zákonné znenie ustanovenia § 274 CSP, ktoré je formulované jednoznačne, ukladá súdu v prípade kumulatívneho splnenia zákonných podmienok povinnosť vydať kontumačný rozsudok. Poukázal na to, že všeobecné súdy by mali normatívny text interpretovať (okrem iného) v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou, ktorá je pre nich právne záväzná. Aj článok 2 ods. 2 CSP právnu istotu definuje ako stav, kedy možno očakávať, že vec bude rozhodnutá v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít, pričom ustanovenie § 220 ods. 3 CSP normuje povinnosť všeobecného súdu náležite odôvodniť odklon od ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít. Dovolateľ má za to, že napadnuté rozhodnutie je vydané v zjavnom rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou, a to bez akéhokoľvek odôvodnenia. Tvrdí, že okrem zákonných podmienok je v zmysle ustálenej súdnej praxe potrebné za podmienky vydania kontumačného rozsudku považovať aj formálne a materiálne predpoklady, ktoré síce nie sú legislatívne vyjadrené, ale najvyššie súdne autority ich vo svojej súdnej praxi konštantne prezumujú ako nevyhnutný predpoklad vydania kontumačného rozsudku. Jedná sa o procesnú pasivitu sporovej strany, v neprospech ktorej má byť kontumačný rozsudok vydaný, subsidiárnu pôsobnosť kontumačného prostriedku, povinnosť pred vydaním rozsudku pre zmeškanie skúmať vecnú dôvodnosť podanej žaloby a náležité poučenie o možnosti vydania kontumačného rozsudku.

10. Vo vzťahu k prvej (materiálnej) podmienke vydania kontumačného rozsudku spočívajúcej v procesnej pasivite dovolateľ zdôraznil, že v predmetnom konaní nebol pasívny a aktívne bránil svoje práva, keď sa pred vydaním rozsudku pre zmeškanie tri krát vyjadril k prejednávanej veci, zúčastnil sa predbežného prejednávania sporu dňa 9. októbra 2024 a preberal si zásielky od súdu. K zmeškaniu rozhodujúceho pojednávania zo strany dovolateľa došlo výlučne v dôsledku opomenutia stanoveného termínu pojednávania dovolateľom. Dovolateľ namieta, že konajúce súdy vôbec neprihliadli na jeho procesnú aktivitu, predchádzajúcu vydaniu rozsudku pre zmeškanie. Dovolateľ sa nedomáha zrušenia rozsudku pre zmeškanie z dôvodu, že by zmeškal pojednávanie z ospravedlniteľných dôvodov, keďže si je vedomý svojho pochybenia, ale domáha sa preskúmania rozsudku pre zmeškanie z dôvodu neexistencie zákonných predpokladov pre jeho vydanie. Zo skutočnosti, že dovolateľ svoje zmeškanie pojednávania neospravedlnil, nemôže byť vyvodený jeho nezáujem na spore a jeho úmyselné zmeškanie predmetného pojednávania. Ak by dovolateľ nemal záujem na predmetnom spore, nepodal by odvolanie voči rozsudku pre zmeškanie, odpor voči platobnému rozkazu, ani ďalšie vyjadrenia vo veci a ani by sa nezúčastnil predbežného prejednávania sporu. Dovolateľ poukázal na to, že z rozhodovacej praxe najvyššieho súdu aj ústavného súdu vyplýva, že pred vydaním kontumačného rozsudku by všeobecné súdy mali uprednostňovať postup podľa § 180 CSP a viesť pojednávanie v neprítomnosti sporovej strany, ktorá sa nedostavila alebo pojednávanie odročiť na iný termín pod hrozbou pokuty pre dotknutú sporovú stranu. Podľa dovolateľa to, že vlastným pochybením zmeškal nariadený termín pojednávania nesvedčí o jeho nezáujme na predmetnom spore, a preto nie je splnená materiálna podmienka vydania kontumačného rozsudku z dôvodu jeho pasivity.

11. Ohľadom ďalšej materiálnej podmienky vydania kontumačného rozsudku spočívajúcej v dôvodnosti a opodstatnenosti žalovaného nároku dovolateľ namieta, že z rozhodnutí konajúcich súdov nevyplýva, že by sa zaoberali posudzovaním vecnej dôvodnosti podanej žaloby, a preto sa napadnuté rozhodnutie javí nedostatočne odôvodnené. Podľa dovolateľa v posudzovanom prípade neboli splnené materiálne podmienky vydania rozsudku pre zmeškanie, keďže podmienku procesnej pasivity žalovaného konajúce súdy vyhodnotili nesprávne v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu a ústavného súdu a zároveň sa s touto podmienkou nedostatočne vysporiadali vo svojich rozhodnutiach, pričom s

podmienkou vecnej dôvodnosti podanej žaloby sa nevysporiadali vôbec. Dovolateľ v rámci vyššie uvedeného dovolacieho dôvodu poukázal na rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 155/2017 z 31. augusta 2017, sp. zn. I. ÚS 233/2019 zo 4. júna 2019, sp. zn. III. ÚS 121/2021 z 22. júla 2021, sp. zn. III. ÚS 89/2021 zo 4. februára 2021, sp. zn. III. ÚS 341/2024 z 27. júna 2024, sp. zn. III. ÚS 354/2021 a najvyššieho súdu sp. zn. 2Obdo/6/2023 z 30. októbra 2023.

12. V súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP dovolateľ poukázal na to, že jednou z formálnych podmienok vydania kontumačného rozsudku je aj dostatočné poučenie sporových strán pred jeho vydaním (sp. zn. III. ÚS 339/2021-38 z 12. novembra 2021). Zdôraznil, že súdna prax precizovala aj situáciu, keď súd predvoláva stranu priamo na predchádzajúcom pojednávaní, pričom v takom prípade by mal súd zároveň uviesť príslušné poučenie o možnosti vydania kontumačného rozsudku a toto poučenie následne zaznamenať v zápisnici o pojednávaní s tým, že v opačnom prípade nemôže dôjsť k vydaniu kontumačného rozsudku. Namietal, že zo strany súdu prvej inštancie nedošlo ani k riadnemu poučeniu o možnosti vydania kontumačného rozsudku, pričom zo zápisnice z predbežného pojednania sporu, ktoré predchádzalo pojednávaniu, na ktorom bol vydaný kontumačný rozsudok vyplýva, že poučenie o možnosti vydania kontumačného rozsudku nie je súčasťou predmetnej zápisnice. Okrem vyššie uvedených materiálnych predpokladov pre vydanie kontumačného rozsudku tak nebol splnený ani tento formálny predpoklad spočívajúci v správnom procesnom poučení o možnosti rozhodnutia kontumačným rozsudkom. Podľa dovolateľa sa odvolací súd v napadnutom uznesení so splnením, resp. nesplnením týchto podmienok nijako nevysporiadal, v dôsledku čoho je jeho rozhodnutie nedostatočne odôvodnené. Dovolateľ má za to, že napadnutým uznesením došlo zo strany odvolacieho súdu k nesprávnemu procesnému postupu, ktorým mu bolo znemožnené, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. Predmetným uznesením odvolacieho súdu došlo súčasne k odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a to bez zodpovedajúceho odôvodnenia.

13. K dovolaniu žalovaného žalobca uviedol, že ho nemožno považovať za prípustné ani podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP a ani podľa § 420 písm. f) CSP. Žalobca zastáva názor, že boli kumulatívne splnené všetky zákonné podmienky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie žalovaného z dôvodu jeho neprítomnosti na pojednávaní podľa § 274 CSP. Bola podaná žaloba o zaplatenie sumy 14 723,12 eura s príslušenstvom podľa § 137 písm. b) CSP. Žalovaný ako dovolateľ bol na predbežnom pojednaní sporu dňa 9. októbra 2024, ktoré pojednávaniu predchádzalo, riadne a včas predvolaný na pojednávanie dňa 10. marca 2025, pričom strany sporu vzali termín pojednávania na vedomie. Právny zástupca dovolateľa bol na predbežnom pojednaní sporu prítomný, bola mu z neho doručená zápisnica a zo súdneho spisu si z predbežného pojednania sporu zabezpečil zvukovú nahrávku. Žalobca argumentuje, že zo zápisnice o predbežnom pojednaní sporu vyplýva, že súd po odročení pojednávania osobitne poučil strany sporu o možnosti súdu rozhodnúť na ďalšom pojednávaní rozsudkom pre zmeškanie, v čoho dôsledku žalobca tvrdí, že dovolateľ bol poučený o následku nedostavenia sa na pojednávanie, vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie, pričom dovolateľ svoju neprítomnosť neospravedlnil včas a vážnymi okolnosťami. V neposlednom rade, žalobca prítomný na pojednávaní podal návrh na vydanie rozsudku pre zmeškanie.

14. Žalobca k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP uviedol, že ak dovolateľ vytýka odvolaciemu súdu odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, musí konkretizovať rozhodnutie najvyššieho súdu, ktoré odvolací súd nerešpektoval a svojím rozhodnutím sa od neho odklonil. Podľa žalobcu rozhodnutia uvedené dovolateľom v dovolaní nie sú relevantné, keďže sa vzťahujú na inú situáciu ako nastala v tomto prípade. Žalobca ďalej nesúhlasí ani s dovolacími námietkami žalovaného vo vzťahu k § 420 písm. f) CSP a má za to, že žalovaný bol riadne poučený o následku nedostavenia sa na pojednávanie, vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie. Poukázal na zápisnicu z predbežného pojednania sporu z 9. októbra 2024 z ktorej vyplýva, že súd prvej inštancie po odročení pojednávania osobitne poučil strany sporu o možnosti rozhodnúť na ďalšom pojednávaní rozsudkom pre zmeškanie. Podľa žalobcu je napadnuté uznesenie v odôvodnení koherentné a odvolací súd poskytol odpoveď na dovolateľom nastolené otázky, ktoré mali pre rozhodnutie relevantný význam. Žalobca preto žiadal, aby najvyšší súd dovolanie žalovaného odmietol a priznal mu nárok na náhradu trov

dovolacieho konania.

15. Nad rámec ustanovení CSP podal dovolateľ vyjadrenie a uviedol, že v zmysle súdnej praxe nestačí na vydanie kontumačného rozsudku iba splnenie formálnych predpokladov podľa § 274 CSP, ale súd má povinnosť zohľadniť aj procesnú aktivitu sporových strán v konaní predchádzajúcom vydaniu kontumačného rozsudku. Dovolateľ poukázal na to, že v zápisnici z predbežného pojednania sporu z 9. októbra 2024 je vo vzťahu k poučeniu o následkoch nedostavenia sa na pojednávanie uvedené: „s tým že prítomní boli poučení o možnosti súdu rozhodnúť na ďalšom pojednávaní rozsudkom pre zmeškanie.“ Podľa dovolateľa táto veta nemôže byť poučením o následku nedostavenia sa, vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie tak, ako to predpokladá 274 CSP preto, že v nej chýba samotný dôvod resp. príčina, ktorá môže aktivizovať možnosť rozhodnúť kontumačným rozsudkom. Dovolateľ tvrdí, že ak je strana sporu predvolávaná na ústne pojednávanie, na predchádzajúcom pojednávaní alebo predbežnom pojednaní sporu, tak nie sú na nadchádzajúcom pojednávaní splnené podmienky na vydanie kontumačného rozsudku bez toho, aby bolo kompletne poučenie o následkoch nedostavenia sa na pojednávanie uvedené v písomnej zápisnici z pojednávania.

16. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podal včas žalovaný, v neprospech ktorého bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpený advokátskou kanceláriou v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 veta pred bodkočiarkou CSP) preskúmal vec a dospel k záveru, že tento mimoriadny opravný prostriedok žalovaného je v časti uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP prípustný a dôvodný zároveň.

17. Podľa § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

18. Podľa § 420 CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, pokiaľ trpí niektorou z procesných väd konania vymenovaných v písm. a) až f) predmetného ustanovenia (zakotvujúce tzv. vady zmätočnosti). Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1, 2 CSP).

19. Naproti tomu dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo, alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky: a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Dovolanie podľa citovaného ustanovenia možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav a dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, avšak ho nesprávne interpretoval alebo ak zo správnych záverov vyvodil nesprávne právne závery.

20. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku zmienenej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Úspešné uplatnenie dovolania je vždy nevyhnutne podmienené primárnym záverom dovolacieho súdu o prípustnosti dovolania a až následným sekundárnym záverom týkajúcim sa jeho dôvodnosti.

21. V posudzovanom prípade dovolateľ vyvodzoval prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP a ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Dovolaací súd sa tak zameral najskôr na preskúmanie dovolania žalovaného v časti, v ktorej argumentuje prípustnosťou dovolania podľa § 420 písm. f) CSP tvrdiac, že rozhodnutím odvolacieho súdu, ktorým sa konanie končí, mu súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. V danom prípade dovolanie smeruje voči uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým tento odmietol odvolanie žalovaného proti rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým prvoinštančný súd rozsudkom pre zmeškanie žalovaného žalobe vyhovel. Žalovaný namietal predovšetkým nesplnenie podmienok pre vydanie rozsudku pre zmeškanie podľa § 274 CSP.

22. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pre naplnenie predmetného ustanovenia je nevyhnutné kumulatívne splnenie troch zákonných znakov, ktorými sú 1/ nesprávny procesný postup súdu, 2/ tento nesprávny procesný postup znemožnil strane sporu realizovať jej patriace procesné práva, súčasne 3/ intenzita tohto zásahu dosahovala takú mieru, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pod nesprávnym procesným postupom súdu treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa strane znemožnila realizácia tých procesných práv, ktoré majú slúžiť na ochranu a obranu jej práv a záujmov v tom-ktorom konaní.

23. Pod porušenie práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP možno zahrnúť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie Ústavou Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Pri posudzovaní znemožnenia uskutočňovať strane jej patriace procesné práva, je nevyhnutné skúmať intenzitu zásahu do práva na spravodlivý proces a jednotlivé konkrétne porušenia procesných práv je potrebné hodnotiť v kontexte celého súdneho konania, v spojitosti s dopadom na ďalšie procesné postupy súdu a možnosti strany namietat alebo zvrátiť nesprávny postup súdu.

24. Dôvodiac prípustnosťou dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, dovolateľ konajúcim súdom vytkol nesprávne vyhodnotenie ním namietaného nesplnenia podmienok pre vydanie rozsudku pre zmeškanie žalovaného podľa § 274 CSP tvrdiac, že termín pojednávania na deň 10. marca 2025 bol síce určený na predchádzajúcom predbežnom prejednaní sporu dňa 9. októbra 2024, na ktorom termín pojednávania vzal na vedomie, súd prvej inštancie ho však o následku nedostavenia sa na pojednávanie, vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie, na predbežnom prejednaní sporu nepoučil zákonom vyžadovaným spôsobom. Konajúcim súdom tiež vytýka ich formalistický postup pri skúmaní splnenia podmienok pre vydanie rozsudku pre zmeškanie žalovaného, bez prihliadnutia na konkrétne okolnosti sporu, majúce tak za následok porušenie jeho práva na spravodlivý proces za situácie, keď konanie prebiehalo za aktívnej účasti oboch strán sporu, pričom žalovaný bol pri každom úkone súdu vo vzťahu k nemu súčinný a aktívny a jedinýkrát zostal nečinný keď sa pre svoje pochybenie opomenul dostaviť na pojednávanie.

25. Podľa § 274 CSP, na pojednávaní rozhodne súd o žalobe podľa § 137 písm. a) na návrh žalobcu rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobe vyhovie, ak

a) sa žalovaný nedostavil na pojednávanie vo veci, hoci bol naň riadne a včas predvolaný a v predvolaní na pojednávanie bol žalovaný poučený o následku nedostavenia sa vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie a

b) žalovaný neospravedlnil svoju neprítomnosť včas a vážnymi okolnosťami.

26. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že vydať rozhodnutie v podobe kontumačného rozsudku v neprospech žalovaného možno len vtedy, ak sú podmienky v ňom uvedené splnené kumulatívne a súčasne. Vzhľadom na tvrdosť sankcie predpokladanej ustanovením § 274 CSP to znamená, že okrem podmienky podľa písm. b) citovaného ustanovenia musia byť splnené kumulatívne a súčasne aj všetky podmienky podľa písm. a) tohto ustanovenia, teda aj podmienka, aby o možnosti rozhodnutia rozsudkom pre zmeškanie bol žalovaný poučený v tom predvolaní na pojednávanie, na ktorom (následne) k rozhodnutiu rozsudkom pre zmeškanie došlo. Pre postup podľa § 274 CSP nestačí preto okolnosť, že žalovaný bol o takom následku poučený, hoci aj opakovane, v predchádzajúcich predvolaniach na pojednávanie, resp. predbežné prejednanie sporu. Z hľadiska vyššie uvedeného dovolací súd skúmal, či v konaní došlo k takej intenzite zásahu do práva na spravodlivý proces, že bolo znemožnené žalovanému uskutočňovať jemu patriace procesné práva.

27. Rozsudok pre zmeškanie je osobitným druhom súdneho rozhodnutia, ktorý predstavuje následok procesnej pasivity procesných strán v sporovom konaní. V kontradiktórnom procese majú byť nositeľom procesnej iniciatívy sporové strany. Žalobca iniciuje konanie a má mať záujem na efektívnom vedení svojho sporu a rovnako žalovaný, ak má v spore procesne obstať, musí vyvíjať iniciatívu vo forme svojej procesnej obrany. Súd rozhodujúci rozsudkom pre zmeškanie musí vnímať, že materiálnou podmienkou jeho vydania je nedostatok procesnej aktivity jednej z procesných strán. Súd by tak vždy mal prihliadnuť na predchádzajúcu procesnú aktivitu procesnej strany v konaní a voľiť túto formu rozhodnutia v prípadoch, keď je s ohľadom na predchádzajúce správanie procesnej strany zjavné, že táto sa nechce na konaní aktívne podieľať, prípadne konanie len účelovo predlžuje (porovnaj sp. zn. III. ÚS 341/2024 z 27. júna 2024, sp. zn. III. ÚS 288/2021 z 27. apríla 2021, sp. zn. III. ÚS 354/2021 z 3. júna 2021, sp. zn. III. ÚS 89/2021 zo 4. februára 2021).

28. Z obsahu súdneho spisu vyplýva, že predmetom konania je žaloba žalobcu o zaplatenie sumy 14 723,12 eura s príslušenstvom titulom nezaplateného nájomného za mesiace august a september 2019 podľa nájomnej zmluvy zo 7. januára 2015. Po tom, ako medzi sporovými stranami prebehli všetky úkony v rámci doručovania žaloby a následných vyjadrení, súd prvej inštancie vo veci nariadil predbežné prejednanie sporu na termín 9. október 2024, na ktorom sa zúčastnili právni zástupcovia oboch sporových strán. Zo zápisnice z predbežného prejednania sporu dňa 9. októbra 2024 vyplýva, že toho dňa nedošlo k prejednaniu veci a súd prvej inštancie pojednávanie odročil na termín 10. marca 2025, ktorý vzali prítomní právni zástupcovia sporových strán na vedomie. V predmetnej zápisnici je uvedené, že prítomní boli poučení o možnosti súdu rozhodnúť na ďalšom pojednávaní rozsudkom pre zmeškanie. Písomné poučenie im bolo doručené krátkou cestou na pojednávaní. Na pojednávaní konanom dňa 10. marca 2025 súd prvej inštancie zistil, že sa dostavil právny zástupca žalobcu, avšak nedostavil sa žalovaný ani jeho právny zástupca, pričom svoju neprítomnosť neospravedlnil. Následne, vyhláseným uznesením, prvoinštančný súd rozhodol, že bude pojednávať v neprítomnosti žalovaného a po otvorení pojednávania vo veci zaprotokoloval návrh právneho zástupcu žalobcu, aby súd vzhľadom na neprítomnosť žalovaného (jeho právneho zástupcu), ktorý termín pojednávania vzal na vedomie na predchádzajúcom predbežnom prejednaní sporu dňa 9. októbra 2024 a svoju neúčast' na pojednávaní dňa 10. marca 2025 neospravedlnil, rozhodol v zmysle § 274 CSP rozsudkom pre zmeškanie žalovaného. Na to súd prvej inštancie vyhlásil rozsudok pre zmeškanie, ktorým žalobe žalobcu vyhovel a priznal žalobcovi plnú náhradu trov konania.

29. V súvislosti s dovolacími námietkami žalovaného dovolací súd poukazuje na uznesenie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 89/2021 zo 4. februára 2021, v ktorom ústavný súd uviedol, že „rozsudok pre zmeškanie prispieva k urýchleniu, či ukončeniu konania v prípadoch, ak niektorá z procesných strán je v konaní nečinná, no zároveň má voči nečinnnej procesnej strane sankčný charakter, keď v podstatnej miere obmedzuje jej možnosť uplatňovať v konaní jej práva. S ohľadom na túto skutočnosť súd, ktorý rozhoduje rozsudkom pre zmeškanie, musí vždy s ohľadom na okolnosti prípadu uvážlivo posúdiť, či vydanie takéhoto rozhodnutia je na mieste, či jeho vydaním nedôjde k narušeniu procesnej rovnosti účastníkov konania. Z uvedených dôvodov by súd mal pristupovať k uplatneniu tohto inštitútu zdržanlivo a v nejednoznačných prípadoch by k vydaniu rozsudku pre zmeškanie pristúpiť nemal. Súd

rozhodujúci rozsudkom pre zmeškanie musí vnímať, že materiálnou podmienkou jeho vydania je neprítomnosť procesnej aktivity jednej z procesných strán. Z uvedeného dôvodu by mal súd rozlišovať, či v okolnostiach danej veci je neúčast' na pojednávaní dôsledkom nezájmu strany o vývoj a priebeh konania alebo ide len o zmeškanie pojednávania. Súd by tak vždy mal prihliadnuť na predchádzajúcu procesnú aktivitu procesnej strany v konaní a voľiť túto formu rozhodnutia v prípadoch, keď je zjavné s ohľadom na predchádzajúce správanie procesnej strany, že táto sa nechce na konaní aktívne podieľať, prípadne konanie len účelovo predlžuje. Ak teda v konaní inak aktívna procesná strana zmešká pojednávanie, nie je vydanie rozsudku pre zmeškanie dôvodné, najmä nie v situácii, ak sa procesná strana snažila riadne a včas z neúčasti na pojednávaní ospravedlniť vážnymi dôvodmi, i keď sa jej to z objektívnych príčin nepodarilo (obdobne aj v náleze ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 373/2020 z 29. júna 2021).“

30. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že aj keď doslovný gramatický výklad ustanovenia § 274 CSP naznačuje, že v prípade, ak sú splnené formálne podmienky na vydanie rozsudku pre zmeškanie, súd je povinný rozsudok pre zmeškanie vydať, naráža takýto výklad na ústavné limity práva žalovaného na spravodlivý proces. Všeobecný súd je totiž povinný aj v prípade splnenia zákonom vyžadovaných (formálnych) podmienok (materiálne) prihliadnuť na individuálne okolnosti prejednávanej veci, nielen automaticky rozsudok pre zmeškanie vydať. Mal by teda rozlišovať a citlivo zvažovať, či v okolnostiach danej veci je neúčast' na pojednávaní dôsledkom nezájmu strany o vývoj a priebeh konania alebo ide len o zmeškanie pojednávania inak procesne aktívnej strany (napr. vyjadrenia a podania v konaní, účasť na predchádzajúcich pojednávaniach). V prípade, ak súd nemá v konaní preukázanú skutočnú pasivitu žalovaného, prípadne jeho zjavne obštrukčné správanie v konaní, rozsudok pre zmeškanie by nemal vydať (podporne napr. I. ÚS 233/2019, III. ÚS 373/2020, III. ÚS 121/2021, porovnaj aj III. ÚS 354/2021, III. ÚS 89/2021 alebo III. ÚS 288/2021).

31. Ústavný súd vo svojich rozhodnutiach opakovane kladie dôraz na materiálnu, nie formálnu ochranu práv strán. V náleze sp. zn. III. ÚS 121/2021 z 22. júla 2021 uviedol, že „rozsudok pre zmeškanie by nemal byť využívaný s cieľom čo najrýchlejšieho, a inak bezúčelného ukončenia sporu na úkor základného práva na súdnu ochranu. Prioritou v súdnom konaní musí zostať materiálna, nie formálna ochrana práv strán sporu. Pred formalizmom schematických poučení je potrebné uprednostniť zváženie celého priebehu konania. Podmienky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie sú dané len vtedy, keď je takýto rozsudok oprávnenou sankciou za skutočnú pasivitu strany, ktorá úmyselne mieri k zmareniu efektivity súdneho procesu. Preto musia byť tieto podmienky posudzované zdržanlivo s tým, že v hraničných prípadoch musí byť uprednostnené riadne prejednanie sporu. Rozhodovanie na základe hraničného splnenia formálnych podmienok bez snahy o materiálne vedenie konania je často na hrane základného práva strany sporu.“

32. V uznesení č. k. I. ÚS 233/2019-22 zo 4. júna 2019 ústavný súd judikoval, že formalistický výklad ustanovenia § 274 CSP, a to, že súd vždy za kumulatívneho splnenia v tomto ustanovení zakotvených zákonných podmienok rozsudkom pre zmeškanie „žalobe vyhovie“, skutočne nie je žiaduci, najmä, ak súdne konanie trvá dlhšiu dobu, vo veci sa uskutočnilo viac pojednávaní, na ktoré sa žalovaný riadne dostavil, nebol v konaní nečinný a súd na návrh obidvoch strán vykonal rozsiahle dokazovanie. Podľa názoru ústavného súdu treba návrh na vydanie rozsudku pre zmeškanie a splnenie ďalších zákonných podmienok podľa § 274 CSP posudzovať vždy aj podľa okolností prejednávanej veci. Napriek kogentnosti ustanovenia § 274 CSP by pri čisto gramatickom výklade a lipnutí na formálnych znakoch vydanie rozsudku pre zmeškanie mohlo znamenať porušenie práva na spravodlivý proces, v neposlednom rade v tom, že pri takomto formalistickom postupe by bolo odopreté strane sporu možnosť podať riadny opravný prostriedok (odvolanie vo veci samej).

33. Rovnako tak ústavný súd v aktuálnom rozhodnutí č. k. III. ÚS 341/2024-12 z 27. júna 2024 uviedol, že požiadavka prihliadať pri vydaní rozsudku pre zmeškanie nielen na formálne podmienky podľa § 274 Civilného sporového poriadku, ale aj na procesnú aktivitu procesnej strany, ktorá sa bez ospravedlnenia nedostavila na pojednávanie, plne zodpovedá právu na spravodlivý proces podľa rozhodovacej praxe ústavného súdu (III. ÚS 121/2021, III. ÚS 354/2021). K vydaniu rozsudku pre

zmeškanie by mal súd pristupovať uvážlivo a voľiť tento inštitút najmä v prípadoch, v ktorých nezáujem na strane žalovaného je zrejмый, keď je žalovaný skutočne nečinný a odmieta sa aktívne podieľať na súdnom procese či úmyselne súdne konanie preťahuje.

34. Z rozhodovacej činnosti nielen ústavného súdu, ale aj dovolacieho súdu v ostatnom období je zrejмый, že čisto gramatický výklad a formálne naplnenie podmienok vydania rozsudku pre zmeškanie bez rešpektovania individuálnych okolností prípadu za určitých okolností skutočne neobstoї. Nemožno však úplne opomenúť zákonné znenie ustanovenia § 274 CSP, formulácia ktorého je jednoznačná a v prípade kumulatívneho splnenia zákonných podmienok ukladá súdu povinnosť vydať kontumačný rozsudok. Treba mať tiež na pamäti, že nerešpektovanie obsahu jednoznačne formulovanej procesnej normy môže narážať na ústavný princíp legality výkonu štátnej moci v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, preto nevydanie kontumačného rozsudku napriek splneniu zákonných podmienok treba považovať za výnimočný procesný postup, ktorý má vždy zohľadňovať mimoriadne okolnosti konkrétneho prípadu. Aj keď Civilný sporový poriadok pri rozsudku pre zmeškanie neupravuje povinnosť súdu prihliadať a posudzovať doterajší priebeh konania a aktivitu sporovej strany, je podľa najvyššieho súdu potrebné a v súlade s požiadavkou práva na spravodlivý súdny proces, aby pri rozsudku pre zmeškanie, ktorý je formou sankcie za zmeškanie procesného úkonu alebo účasti na pojednávaní, súd vždy zvážil, či vydanie rozsudku pre zmeškanie nie je v danom prípade neprimerane prísny nástroj ako konanie ukončiť bez riadneho pojednania sporu.

35. Dovolací súd, sumarizujúc zistenia vyplývajúce z obsahu súdneho spisu, dospel k záveru, že doterajší priebeh konania a správanie žalovaného v konaní aplikáciu ustanovenia § 274 CSP neodôvodňujú. Je zrejмый, že v predmetnej sporovej veci súd prvej inštancie najskôr nariadil termín predbežného pojednania sporu na deň 9. októbra 2024, na ktorom nedošlo k pojednaniu veci a za účasti oboch právnych zástupcov sporových strán súd pojednávanie odročil na termín 10. marca 2025 s tým, že stanovený termín pojednania vzali právni zástupcovia strán sporu na vedomie a poučenie o následku nedostavenia sa na nariadený termín pojednania, vrátane možnosti rozhodnúť vo veci rozsudkom pre zmeškanie, vykonal súd podľa zápisnice z predbežného pojednania sporu tak, že právnym zástupcom strán sporu odovzdal písomné poučenie. Podľa najvyššieho súdu nemožno vyvrátiť, že na nariadenom pojednávaní dňa 10. marca 2025 boli splnené všetky formálne predpoklady pre vydanie rozsudku pre zmeškanie žalovaného v zmysle § 274 CSP, keď sa žalovaný a ani jeho právny zástupca bez ospravedlnenia nedostavili na pojednávanie, na ktoré boli riadne a včas predvolaní a súčasne boli o následku nedostavenia sa, vrátane možnosti rozhodnúť vo veci rozsudkom pre zmeškanie, písomne poučení. Ako však vyplýva i z vyššie citovanej rozsiahlej judikatúry ústavného súdu, v okolnostiach každého jednotlivého prípadu sa musí súd zaoberať aj tým, či sa jedná o sankciu za skutočnú procesnú pasivitu a neochotu sporovej strany zúčastňovať sa na konaní bránením svojich práv alebo ide o ojedinelý prípad nekonania napríklad v dôsledku opomenutia termínu pojednania. Dovolací súd sa zároveň stotožnil aj s námietkou žalovaného o tom, že súd prvej inštancie, ako ani odvolací súd, neprihliadol na konkrétne okolnosti sporového konania, kedy z jeho doterajšieho priebehu jednoznačne vyplýva, že žalovaný aktívne vystupoval vo vzťahu k súdu aj protistrane a zmeškanie pojednania bolo jeho ojedinelým nekonaním.

36. V tejto súvislosti najvyšší súd zaujal stanovisko, že v posudzovanom prípade je dovolanie žalovaného v časti, ktorou namieta vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP dôvodné. Odvolací súd totiž v nadväznosti na odvoláciu námietku žalovaného o neprihliadnutí na jeho predchádzajúcu aktivitu v konaní, v dôsledku čoho nemali byť naplnené materiálne predpoklady pre vydanie rozsudku pre zmeškanie, dospel k záveru, že zmeškanie pojednania žalovaným bez predchádzajúceho ospravedlnenia svedčí o jeho nezáujme na spore. Takýto záver odvolacieho súdu vo vzťahu k vyššie uvedeným okolnostiam predmetného sporu nemožno podľa najvyššieho súdu považovať za udržateľný. Skutočnosť, že žalovaný bol pred zmeškaním pojednania dňa 10. marca 2025, na ktorom súd prvej inštancie rozhodol v jeho neprospech rozsudkom pre zmeškanie, v konaní aktívny a využíval všetky prostriedky procesnej obrany, ktoré mu zákon priznáva, podľa najvyššieho súdu predstavuje prekážku pre uplatnenie možnosti rozhodnúť v spore rozsudkom pre zmeškanie žalovaného. Rovnako nemožno súhlasiť s názorom odvolacieho súdu, podľa ktorého skutočnosť, že žalovaný vôbec neospravedlnil svoju neúčast na

zmeškanom pojednávaní ospravedlniteľným dôvodom, svedčí o úmyselnom zmeškaní pojednávania z jeho strany. Z dovolacej argumentácie žalovaného pritom vyplýva, že pokiaľ žalovaný, resp. jeho právny zástupca zmeškal pojednávanie lebo pochybil a opomenul sa na nariadený termín pojednávania dostaviť, nemohol v takom prípade svoju neúčast' na nariadenom pojednávaní vopred ospravedlniť. Najvyšší súd zároveň nesúhlasí ani so stanoviskom odvolacieho súdu, v zmysle ktorého bola procesná sankcia pasivity žalovaného za zmeškanie pojednávania žalovaným v podobe kontumačného rozsudku na prvom pojednávaní, primeraná. Za danej procesnej situácie nemožno podľa dovolacieho súdu konštatovať, že bol naplnený účel a zmysel inštitútu rozsudku pre zmeškanie.

37. S prihliadnutím na rozsiahlu judikatúru ústavného súdu najvyšší súd nemal za preukázaný skutočný nezáujem žalovaného na vedení konania, a teda naplnenie materiálnej podmienky vydania rozsudku pre zmeškanie. Z uvedeného dôvodu mali sudy nižšej inštalancie uprednostniť konanie v neprítomnosti žalovaného pred vydaním kontumačného rozsudku v jeho neprospech. Za podstatné považuje dovolací súd zdôrazniť, že súd môže konať a meritórne rozhodnúť aj v neprítomnosti strany, a to v súlade s § 180 CSP, čím tak dosiahne rovnaký cieľ spočívajúci v zabezpečení konania bez priet'ahov, ale bez neprimeraného zásahu do procesných práv v dôsledku vydania kontumačného rozsudku.

38. K nedostatočnému odôvodneniu napadnutého uznesenia odvolacieho súdu tvrdenému žalovaným vo vzťahu k rozsudku pre zmeškanie, je dovolací súd toho názoru, že súd prvej inštalancie a rovnako tak ani odvolací súd sa dostatočne nevysporiadali s otázkou splnenia materiálnej podmienky v podobe absencie procesnej aktivity žalovaného za účelom vydania rozsudku pre zmeškanie. V danom prípade, podľa najvyššieho súdu, vzhľadom na procesnú aktivitu žalovaného nedošlo k naplneniu materiálnej podmienky, ako jedného z predpokladov vydania rozsudku pre zmeškanie.

39. Dovolateľ taktiež namietal nesprávne právne posúdenie veci, ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP, argumentujúc, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nesprávnym posudzovaním splnenia formálnych a materiálnych predpokladov pre vydanie rozsudku pre zmeškanie v zmysle § 274 CSP.

40. V nadväznosti na vyššie uvedené skutočnosti dovolací súd len stručne uvádza, že dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu o odmietnutí odvolania žalovaného nie je rozhodnutím odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštalancie, preto procesná prípustnosť dovolania žalovaného v zmysle § 421 ods. 1 CSP nie je daná. Dovolanie žalovaného z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci teda smeruje proti rozhodnutiu, uzneseniu odvolacieho súdu, proti ktorému tento mimoriadny opravný prostriedok nie je procesne prípustný. Z uvedeného dôvodu dovolací súd dovolanie žalovaného uplatnené podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c) CSP.

41. Dovolací súd s poukazom na vyššie citovanú ustálenú judikatúru ústavného súdu konštatuje, že súd prvej inštalancie pochybil, keď zvolil formalistický prístup k aplikácii inštitútu rozsudku pre zmeškanie a na pojednávaní dňa 10. marca 2025 rozhodol rozsudkom pre zmeškanie žalovaného napriek tomu, že žalovaný bol v konaní až do predmetného pojednávania aktívny a využíval všetky prostriedky procesnej obrany, ktoré mal k dispozícii. Rovnako tak pochybil i odvolací súd, keď na uvedený procesný nedostatok súdu prvej inštalancie neprihliadol a rovnako neprihliadol na okolnosti konkrétnej prejednávanej veci a uprednostnil formalistický výklad ustanovenia § 274 CSP, pričom dospel k neudržateľnému záveru o nezáujme žalovaného na vedení sporu.

42. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti dovolací súd dospel k záveru, že nesprávnym procesným postupom konajúcich súdov pri vydaní rozsudku pre zmeškanie žalovaného došlo k porušeniu základného práva žalovaného na spravodlivý proces a žalovaný prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP namietol dôvodne, keďže konanie je zaťažené namietanou vadou zmätočnosti. Z tohto dôvodu najvyšší súd napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil podľa § 449 ods. 1 CSP. Keďže dôvody, pre ktoré bolo zrušené uznesenie odvolacieho súdu, sa vzťahujú aj na rozsudok súdu prvej inštalancie, ktoré je zaťažené rovnakou vadou a nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu,

najvyšší súd zrušil aj rozsudok súdu prvej inštancie v zmysle § 449 ods. 2 CSP a vec vrátil súdu prvej inštancie podľa § 450 CSP na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, ktoré už bude zodpovedať požiadavkám spravodlivého súdneho procesu.

43. Nakoľko dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ale i súdu prvej inštancie zrušil a vrátil vec na ďalšie konanie a rozhodnutie súdu prvej inštancie, sú súdy nižšej inštancie podľa § 455 CSP v ďalšom konaní viazané právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení.

44. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie aj o trovách pôvodného konania (prvoinštančného aj odvolacieho konania), ako aj o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

45. Z obsahu súdneho spisu Najvyšší súd Slovenskej republiky zistil, že súd prvej inštancie uznesením č. k. 71Cb/68/2023-350 zo dňa 10. septembra 2025, vydaným vyšším súdnym úradníkom, rozhodol o výške náhrady trov prvoinštančného a odvolacieho konania žalobcu v sume 4 623,98 eura. Dovolací súd poukazuje na skutočnosť, že vydané uznesenie o náhrade trov konania v konkrétnej výške je jednostranne závislé od existencie právoplatného rozhodnutia vo veci. Zrušením uznesenia krajského súdu ako aj rozsudku súdu prvej inštancie ako závislé rozhodnutie stratilo svoj podklad. Bez nadväznosti na predchádzajúce (zrušené) rozhodnutia by uznesenie zostalo osamotené, strácalo by rozumný zmysel, čo by odporovalo princípu právnej istoty. Závislým výrokom môže byť nielen dovolaním dotknutý výrok, tvoriaci súčasť napadnutého rozhodnutia, ale aj výrok, ktorý je obsahom iného, samostatného rozhodnutia v danej veci (R 73/2004). Na základe uvedených dôvodov Najvyšší súd SR, po zrušení rozsudku súdu prvej inštancie, ako aj uznesenia odvolacieho súdu, zrušil aj súvisiace uznesenie súdu prvej inštancie o výške trov konania ako závislého výroku od rozhodnutia vo veci samej (§ 439 písm. a) CSP).

46. Toto rozhodnutie bolo prijaté rozhodnutím senátu najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.